

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foaie apare în fie care
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVIII.****Blaj, 16 Maiu 1908.****Numărul 19.****Anomaliile din Caransebeș.**

Am amintit și noi într'o scurtă notiță de stările cu totul neobice-nuite ce domnesc în Caransebeș, stări cari au provocat amestecul guvernului și suspendarea câtorva profesori dela institutele de acolo.

Așteptam, după cum așteptă întreaga lumea românească, știri lămuritoare, dovezi, cari să ne convingă, că stările nu sunt chiar așa de îngrijitoare, că, în sfârșit, se va face puțină lumină în aceasta chestie, care apăsă atât de greu opinia publică.

S'au publicat ici-colo câteva notițe, în cari se pomenia de volnicia guvernului, de uneltiri perfide, de oameni vânduți guvernului ș. a.

Dar lumină nu s'a făcut.

Și n'a făcut-o, ori nici n'a încercat nici singurul for competent de a se declara cu deplin temei în acest punct: sinodul eparhial din Caransebeș.

„Drapelul” din 9 a l. c. se tânguește, cu multă dreptate, de graba cu care deputații sinodali au trecut peste aceasta afacere penibilă, insistând asupra convocării unui nou sinod eparhial extraordinar, în care să se lămurească pe deplin lucrurile, cari astăzi par mai încurcate încă de cum erau înainte.

Sinodul singur eră competent să se declare și să-și apere drepturile; dacă n'a făcut-o, dovadă că își aveă motivele binepricepute.

Atunci însă, ce înțeles au articolii din jurnale, în cari se înviesc o mulțime de oameni?

Să fie la mijloc într'adevăr numai o „operă de răzbunare”? Cum de sinodul a rămas totuș mut în fața acestei opere?

Noi nu cunoaștem mai de aproape relațiile din Caransebeș, nici încrușișarea intereselor personale de acolo.

Suntem însă firm convinși, că sinodul n'ar fi trecut așa de ușor

peste chestie, dacă aceasta se puteă reduce la astfel de izvoare. Și suntem cu atât mai tare convinși, cu cât sinodul aveă datorință să întrevie, oricare ar fi fost rezultatul.

Se constată eventual vinovăția persoanelor din chestie, și atunci lumea aveă un adevăr dureros, dar totuș un adevăr; ori se constată nevinovăția lor și atunci sinodul aveă indoită datorință de a urgita la guvern revocarea sentinței, prevenind cel puțin pentru viitor astfel de amestec.

Recunoașterea greșelilor e o vârtute creștinească, iar apărarea drepturilor încălcate e o datorință de elementară demnitate.

De încheiere reproducem câteva șire din o scrisoare trimisă de un fruntaș al numitei dieceze „Drapelului”:

„Așa nu-i bine! Dacă nu cumva cei dela Caransebeș se ocupă cu gândul ca să convoace un sinod eparhial extraordinar, anume pentru regularea afacerilor de acolo devenite arzătoare, atunci e de presupus că cei chemați își vâra ca struțul capul în nasip. În modul acesta însă nu se salvează biserica și școala.

Încrederea fără controlă duce la demoralizare. Nu știu dacă tot acest rod voiesc să-l secere cei din Caransebeș. Din demoralizare ar fi de ajuns, și chiar pentru a se face curățenie și a se restabili morala pe toată linia, trebuie lăsat timp sinodului de a pertracta în liniște, de a se extinde la toate și astfel de a exercita un control producător de splendoare.

Nu e bine să se lase și să se pună, tot, în cărcă unor oameni. Nici aceștia, -- dela cari fiind aleși în vre-o comisie, sau prin consistor se așteaptă toate -- nu sunt a toate știutori. Au lipsă de sprijin. Și dacă nu li-se poate da alt prrijin, apoi să nu li-se detragă cel puțin

sprijinul moral, care necondiționat l-ar află în o dezvoltare mai mare de interes din partea sinodului. De o convenire cum a fost sinodul acesta nu a fost nici o lipsă, căci numai am dat o nouă dovadă d-lui Apponyi despre slăbiciunea noastră. El va atacă și mai aprig, dacă noi așa ne știm apăra.”

Jubileul M. S. Francisc Iosif I. Zina de 7 Mai, 60 ani decând s'a urcat pe tron tinărul prinț Francisc Iosif, a fost uua dintre cele mai luminoase și senine zile, atât pentru Austria cât și pentru domnitorul ei și Monarhul nostru.

Prin câte nefericiri și sguđuiri nu a trecut bătrânul monarh, și câte nădeđi nu și le-a văzut nimicite în cursul acestor ani de domnie -- și totuși poate să privească în urma sa sănin și mângăiat, că Dumnezeu i-a dat să se vadă aci unde e în pace, ajutat fiind de înțelepciunea sa și de tăria și credința popoarelor, cari îl încunjură. Mândru trebuie să fie de acestea zile epocale, ce le-a ajuns monarhul nostru, cu deosebire poporul român, care, relative, a jertfit mai mult ca orice popor de sub domnia augustului jubilate, ca casa Habsburgilor să fie la mărirea de azi.

În aceste zile de sărbătoare aducem și noi, supușii credincioși, omagiile noastre profunde augustului jubilent.

Monarhul nostru a fost saluțat din toate părțile. În 7 Maiu și-a prezentat omagiile sale în persoană și împăratul Germaniei Wilhelm dimpreună cu toți domnitorii provinciilor germâne, cari compun marele imperiu germân.

Dela gara din Viena până la castelul din Schönbrunn trupele garnizoanei și cinci capele au format de ambele părți ale străzii cordon. Publicul imens, ce eră adunat pe calea pe unde treceă împăratul și oaspeții săi, făcea entuziaste ovații Majestaților Lor.

Intre oarele 11 și 12 au sosit la Schönbrun și principii germani, cari toți purtau uniformă militară germână. Ei au fost conduși în sala mare, unde peste puțin a venit și împăratul Wilhelm. Principii au stat în semicerc după rang. În mijlocul lor s'a așezat și împăratul în uniformă de general prusian, care din prilejul jubileului de 60 ani felicită pe bătrânul monarh priu următorul discurs:

Majestatea Voastră! Este un favor al provedinței divine că azi ne aflăm adunați

aici în jurul Majestății Voastre. În curs de 60 ani Majestatea Voastră cesară-regală s'a consacrat cu un zel neobosit salutei și prosperării popoarelor de sub sceptrul Majestății Voastre. O îndreptățită mândrie și satisfacție poate umplea inima Majestății Voastre când și supușii Majestății Voastre se silesc să-și exprime iubirea și recunoștința față de Majestatea Voastră pentru îngrijirea părintească a Majestății Voastre. Dar nu numai acești supuși, ci și departe peste hotarele monarhiei lumea își pleacă capul cu respect și admirare înaintea înaltei persoane a Majestății Voastre.

În fața Majestății Voastre sunt adunați principii germani, cărora Majestatea Voastră le-ați servit de model.

Ca prietini credincioși și aliați ai Majestății Voastre am grăbit aci să dăm dovadă de sentimentele noastre omagiale, de sinceră prietenie și alipire față de Majestatea Voastră. Exprimăm omagiile noastre cu toată căldura inimei noastre nobilului domn, credinciosului aliat, puternicei stânci a păcii, Majestății Voastre, implorând cerul să reverse darul său bogat asupra capului Majestății Voastre.

Majestatea Sa Francisc Iosif I. a răspuns prin următorul discurs:

Majestatea Voastră!

Majestatea Voastră cesară regală a binevoit a hotări ca împreună cu majestatele Lor și altețele Lor în persoană să mă felicitați din incidentul jubileului meu de 60 de ani.

Dovada acestei prietinii mie atât de scumpe, mă umple de cea mai profundă bucurie și va fi una din cele mai prețioase suveniruri a vieții mele. Primiți pentru aceasta expresiunea mulțumitei mele celei mai adânci.

Faptul, că mi-s'a dat să văd în jurul meu atâta principii germani, exprimă și în-

tărește pe deplin raportul de amicitie ce există de 30 de ani între noi.

Ziua de azi mă întărește în credința, și speranța, că alianța noastră, ce servește numai scopuri de pace, va servi acestor scopuri și pe mai departe. Rog prevedința divină să protegă pe Majestatea Voastră și pe toți principii germani.

După aceea s'a servit un dejun care s'a terminat la 2 oare.

Pentru „Revista economică.” Primum următoarele șire: „*Mult On. Dle Redactor!*” În unul din numerii trecuți ai „Revistei economice” din Sibiu se publică un lung articol, în care se condamnă pornirea unui grup de Selișteni, de a înființa o a doua bancă în Seliște, când cea dintâi își îndeplinește așa de bine chemarea sa.

„N'am nimic în contră! din potrivă constat, că prin acest articol „Revista economică” și-a repetat și întărit scrisesele de altă dată, prin care cerea, că chiar în interesul prosperării institutelor noastre finanțiere, să nu-și facă una celeialalte concurență și peste tot, să nu se înființeze institute de bani cu vădită tendință de concurență, ori pentru a plasă în slujbe spirite neliniștite.

„Mare mi-a fost mirarea, însă, când tot în aceeaș revistă, nrul din Dumineca trecută, cetesc o notiță, prin care se vestește, că „Albina” a instituit în D.-Sânmărtin o agentură și cu conducerea ei a încredințat pe dl Ioan Radeș!

„Ce rost poate avea agentura aceasta în orașul D.-Sânmărtin, unde de abia de un an s'a înființat o bancă românească „Vulturul?” și cum de chiar, „Albina” ține să calce înțeleptele povețe de altădată ale „Rev. Econ.” — ea, care a fost promovătoarea

„Solidarității băncilor românești”? Și nedumerirea mea crește, când văd, că chiar dl Radeș e încredințat cu conducerea acestei agenturi, când se știe pe aci, că dsa fusese comptabil la „Vulturul,” de unde a fost dat afară?

„Rog, dle Redactor, publicați această scrisoare, în bună nădejde, că va fi încredincită cu vre-un răspuns din partea celor competenți.”

Sperăm și noi, că „Revista economică” nu va întârzi a da răspuns la aceste „nedumeriri, cari prea încep a se ivi din toate părțile, și lasă să se întrezărească, că urâta pismă confesională începe a fi vârată, de chiar neuniții dela Sibiu, și la băncile noastre.

Autonomia. Chestia autonomiei catolice se ridicase iarăși la suprafață în zilele trecute. Ministrul cultelor se va nizu din toate puterile să asigure bisericii romano-catolice, dreptul în lege, să-și facă statul autonom. În lege vor fi vre-o câțiva paragrafi, în cari se va decretă acest drept, statutul autonom și-l va face apoi biserica, și-l va prezenta spre aprobarea Majestății Sale. Că noi încă am fi băgați în autonomia bisericii romano-catolice, credem că azi nu mai poate fi vorba de așa ceva, avem nădejde tare, că mai marii noștri nu vor lăsa să se întâmple nici când acest lucru. De altfel autonomia bisericii romano-catolice e încă departe. Proiectul de statut primit cu majoritate de 13 voturi ale episcopilor de față în ședința aceea a congresului azi n'ar mai putea fi primit, și Sfinția Sa Papa nici când nu va aproba acel proiect.

Sperăm, că și nouă ne va fi dat, să ne facem autonomie.

FOIȚĂ.

RUXANDA.

— *Nuvelă originală a «Unirii».* —

(Continuare).

2

Bogdan privea lung în ochii ei limpezi și proaspeți — parcă ar fi vrut să-i mai spună ceva, dar nu îndrăznea. O strânse numai ușor de mână — cine știe ce gânduri nu i-se zvânturau atunci prin tâmpile, ce dor prin suflet... Apoi săturat de ochii ei frumoși, nu știa ce să-i mai zică, decât:

— Ruxando, — Ruxando!...

Deodată amândoi tresăreau ca din visuri la auzul unor pași îndesați, cari îi se păreau, că se îndreptă spre dânșii.

— Ia, mi se pare, că vine cineva, șopti Ruxanda, cătând cu ochi infricoșați de jur împrejur.

În curând zăriră pe postelnicul Petrică, care imbiă pe Măria Sa, de a se abate în calem, de a da întăritură și de a legă cu pecetea Țării niște surete.

— De vrei, dragă Ruxandă, vino cu mine, de nu poți, mai rămâi aici, — eu trebuie să plec. Bogdan porni spre curte, întovărășit numai de postelnic. Tinăra Vorniceasă rămase singură cu ochii duși spre sadurile de flori, cari de cari mai bătătoare

la ochi, și cari mai pline de ametițoare miresme.

Se apropie chiar de straturi, să privească mai de aproape chipul draguț al florilor. Rupse un trandafir, care într'una o ademenea cu chipul lui infocat. Apoi o porni încet-încet spre curte. Pe la răstâmpenii unei căraruși ca din senin îi ieși înaintea logofătul Trifăilă, care-i făcu o adâncă plecăciune.

— Cum te mai afli, Ruxando?

— Dă, cum să mă afli?!...

— Zău, că de na eram eu ieri, — nu știu ce s'ar mai fi făcut cu tine. Te-am stropit cu apă și te-am luat pe brațe așa leșinată cum erai și te-am dus în etacul domniței. Azi nu știu, dacă m-ai mai lăsa, să te port pe brațe, ce zici?

Ruxanda se impurpură ca floarea de mac și-i vorbi cu sfială:

— Îți mulțumesc pentru bunătatea inimii.

— Dar ce-mi dai pentru asta? o întrebă Trifăilă.

— Dă, ce să-ți dau, te-o răsplăti Cel de sus.

— Da, dar până m'o răsplăti Cel de sus, vreau să mă răsplătească și cel de jos. Vezi, dacă eu țin atâta la tine, ține și tu Ruxando la mine, — și atâta-i tot ce-ți cer..

Dar par'că Ruxanda nu-l înțelese și se opri din mers, uitându-se mirată pe urma logofătului, care-și grăbea pașii spre curte.

Când Bogdan o zări din fereastră, că se apropie, îi ieși înainte și-o duse în bogata-i încăpere; îi dadu întru amintire din partea sa o păreche de brățări bătute în pietre scumpe, iar din partea domniței, care-și odihnea trudită ființă, o păreche de cercei de aur. De abia după multe rugăminte o putu înduplecă să le primească. Ea-i întinge de asemeni trandafirul vrăjit, pe care-l desprinsese de pe sânul ei. În scurt Bogdan petrecu pe Ruxanda în careta-i domnească până la curtea lui Iancu Mușat. Printr'o strângere ușoară și caldă de mâni se despărți de ea, dând-o pe seama părinților, mai poftind-o să se mai abată din când în când pe la Curte.

II.

Soarele urcat de trei sulți pe întinderea zăriștei sinelii vărsă un potop de raze fierbinți și dogoritoare. Cerul eră pe unele locuri pătat de niște nurași creți și subțiri, pe cari craiul zărilor îl cusu de jur împrejur cu niște raze aurii, strălucind la lumina din soare ca niște lespezi de argint.

Logofătul Trifăilă presimțind plecarea Vornicului Iancu Mușat în Țara de jos a Bârladului, se îndrumă spre curtea lui, de a-l rugă să binevoiască a mai rămâne în Suceava, măcar o țiră de vreme. În casa lui se află Ruxanda singură, cosând cu mărgelile o grimea.

— Bine te-am găsit, gospodino, îi grăi logofătul intrând în odaie.

R E V I S T E.

Austria. Profesorul *Wahrmund* dela Innsbruck e încă tot în concediu, și se speră, că în Innsbruck nu va mai propune el nici când. Dușmanii creștinilor au pus carul în pietri să-l rehabiliteze, dar până aci fără nici un rezultat. Acum cearcă să pună în grevă pe studenții liberali dela toate universitățile din Austria. Cercase mai înainte să pună în grevă pe profesorii de universitate, dar aceștia n-au ascultat de ademeniri. — Ministrul de culte vrea să-l mute pe *Wahrmund* la universitatea din Graz. Dar aici încă nu-i va fi așa ușor lui *Wahrmund*, care cu cartea sa plagiată din *Hoensbroech* și *Häckel* a vătămat adânc simțul creștinesc.

Budapesta. În dieta țării s'a discutat acuma asupra bugetului de pe anul curent. — Dintre deputații noștri au vorbit în contra bugetului Dr. *Teodor Mihályi* și Dr. *I. Maniu*. — Vorbirile acestor doi deputați au fost la înălțimea discuțiilor academice — spunând ungurilor multe adevăruri dureroase, cari tăiau adânc de țipau și sbierau ca ieșiți din fire. Dr. *Iuliu Maniu* își încheie frumoasa sa vorbire astfel:

„Dacă d-voastră voiți pacea cu naționalitățile, abziceți de nisuin-

țele de magiarizare, căci până ce nu o faceți aceasta și până nu vom vedea consecvențele logice și potrivite ale unei abziceri sincere, până atunci nici noi nu vom putea părăsi politica noastră, adică politica defensivă, (zgomot) afară de aceasta fiți așa de buni și învățați odată respectul legilor. (Zgomot mare în stânga). Da! vă spun hotărât, că până când prin executarea și respectarea legilor nu veți câștiga încrederea popoarelor nemagiare, până atunci să nu așteptați ca acele popoare să aibă încredere față de dumniavoastră.

Nu pretindeți, ca noi să fim obligați a ne supune legilor iar d-voastră tocmai din contră, să nu fiți siliți a executa legile sancționate, cari într'o privință ori alta sunt avantajoase poate și pentru noi. Non verba, sed facta — după cum a zis contele *Batthyány* — dovediți, că d-voastră aveți simț și bunăvoință pentru desvoltarea culturală și economică a acestor popoare pe cum și pentru validitatea lor politică.

Punctul de căpetenie al politicii noastre îl constituie pacinica viețuire și pacinica desvoltare a popoarelor din Ungaria. Scopul politicii noastre e, ca în țara aceasta fiecare cetățean și fiecare popor să se desvoalte și să progreseze pe baza

insușirilor sale individuale și naționale pe lângă păstrarea intactă a întregității țărilor de sub coroana sfântului Ștefan. Problema politică deci în chestiunea aceasta e ajungerea acestor două scopuri, care numai așa va fi cu putință dacă d-voastră veți asigura desvoltarea culturală și economică pe seama fiecărui cetățean și fiecărui popor. Până ce nu o veți face aceasta, nu veți fi în stare a rezolva chestiunea aceasta spre o mulțumire generală.

Eu, on. cameră, consider constituția drept mijloc al organizării și validității politice. Ca scop consider evoluțiunea. Orice organizațiune politică, care servește scopului spre evoluțiune, e bună. Dacă însă nu corăspunde scopului, ori cum, nu e bună, ci trebuie părăsită.

Tocmai din cauza, că direcția politică, care e la modă acum la noi, și sistemul politic urmat de guvern, care sistem ține legată încă dela 1868 țara aceasta și adevăratele sale puteri — nu sunt potrivite pentru aceasta, însă sunt foarte potrivite să clatine tot mai mult bunăînțelegere și încrederea reciprocă ducând prin aceasta spre catastrofă țara întreagă.

A fost prezentată propunerea subscrisă de 150 deputați, în care conform regulamentului modificat

— Bine ai venit sănătos.

— Am venit la jupânul Iancu, să schimb o vorbă cu dânsul, — n-ai putea da ochii cu el?

— Dar tocmai adineaori a plecat cu mama spre curtea domnească, cum nu te-ai întâlnit cu el pe drum? îi vorbi *Ruxanda*.

— Vezi, nu m-am întâlnit cu dânsii, dar de aceea poate tu vei ști, când veți părăsi Suceava, — nu de alta, dar ca să pun la cale mai de cu vreme toate pentru plecare.

— Nu pot ști sigur, eu una cred, că tocmai zilele acestea...

— Zilele acestea? Păcat ar fi, păcat zău, adevă de ce n-ai mai zăbovi mai mult pe la noi, că dragă Doamne, nu veniți în tot leatul la curte.

— Așa-i, reluă *Ruxanda*, dar mai bine-i acasă. decât printre străini.

— Dar cine-s acei străini pentru tine, o întrebă *Trifăilă*, eu unul, *Ruxando*, nu ți-s străin și la mine ai trăi ca și o soră...

— Dă, știu eu?

— Păcat ar fi, păcat de tot, ca să plecați așa de curund, eu voi stărui pe lângă *Vodă*, ca să trimeată pe vornicul *Toader* deocamdată, numai, ca să vă mai pot opri la noi, măcar câtuși de puțin.

— Dar de ce nevoe? îi întrebă *Ruxanda*.

— Mi-i drag de voi, dar mai ales de tine de atunci dela masa mare, când avui fericirea, să te port în brațe.

La destăinuirea acestor cuvinte, fetișcana se îmbujură puțin, zimbînd ușor pe sub sprâncenele ochilor țintiți spre pământ.

— *Ruxando*, nu crezi, că la mine ți-ar fi bine, ai duce-o mai bine chiar decât acasă?

— Dar eu m-am deprins în Țara *Bărladului*, eu aici n-ai rămâne de loc...

— Dar de ce?

— Da, știu eu de ce? — dar de nu te superi, *bădiță* logofete, te-i îndură să vi mai pe urmă la noi, să vorbești cu tatăl-meu; — eu una mă tem, ca să nu ne afle pe amândoi singurei.

— Ei și? Ce rău am făcut, să te temi așa?

— Așa-i, dar vezi mă tem...

— Adevă *Ruxando*, nu ți-i drag de mine, — vrei numai decât să mă duc?

— Vezi, *bădiță* logofete, să nu te superi, dar nu vreau să cad la nimeni cu bănat... vino mai pe urmă și te vei înțelege cu părintii.

— Uite, te ascult și mă duc, dar îți las ca prinos dela mine aceste scule scumpe, acești cercei și brățari din Țarigrad, acest inel bătut cu pietri scumpe, — pe cari nimănui nu le-ai da, decât numai ție, — și scoțând sculele din buzunarul contușului, i-le puse pe masă.

— Îți foarte mulțumesc, dar fără voia și știrea părinților nu le pot primi.

— Dar să le zici, că eu ți-le-am dat spre amintire, ori mai bine nici să nu le

mai pomenești dela cine le-ai primit și să le ascunzi frumos în ladă.

— *Bădiță* logofete mă iartă, dar nu pot.

— De ce nu poți? eu unul le-am ținut numai pentru tine, — mi-ai face mare supărare să nu mi-le ieai; uite, le pun ici pe masă, eu nu le mai iau înapoi.

— *Bădiță*, îți zic, că acolo vor încremeni.

— Fă cu ele ce vrei — ție ți-le-am adus.

— Dar alt cuiva nu le poți dărui, numai decât mie?

— Numai ție. Eu mă duc, te las cu bine. Apoi logofătul ieși și se îndreptă spre curte.

— Ce să fac eu acum cu ele? gândea *Ruxanda* în sine. Oh, Doamne! Nu pot spune, că nu le-am primit dela nimeni, — căci doar vor spune, că singure n-au căzut din cer; dar atunci ce să le zic? Eră mai gata să plângă de frica părinților. Pe când ședea așa îngândurată, zări pe domnița *Maria* întovărășită de *Vornicul Iancu* și de *vorniceasa Smaranda*. Le eși înainte, întâmpinându-i cu vorba:

— Ce vânt te-a mai adus pe la noi, domniță?

(Va urmă).

se cere decretarea urgenței pentru desbaterea bugetului.

Propunerea a fost primită. S'a votat propunerea de a se ține în fiecare zi până la terminarea desbaterii bugetului, ședințe de câte 8 oare.

*

Sunt vremuri grele și nesigure, fiecare dorește ceva nou și mare, ca să putem scăpa din nesiguranța în care trăim. — Pătura de-asupra simte și vede și să teme de ziua de mâine. Dela formațiunea de acum nu să poate aștepta nimic hotărât. Poporul de jos se mișcă, geme sub poveri și sărăcie și amenință. Iar jidanii, acest element vecinic distructiv, pescuiesc, țin adunări, agită poporul sărăcit și stors până la măduvă — veseli de o viitoare frumoasă recoaltă.

Stăpânii zilei simt furtuna ce se apropie și caută după mijloace de mântuire în ruptul capului. — Vreau să formeze un nou partid, o fusiune a tuturor — adică să fie un partid 48-ist dar fără căciula independenței — și apoi numirea acestuia ar fi se mântuiească patria și să aducă pace, frățietate, îndestulare peste toate popoarele Ungariei.

CORRESPONDINȚE.

Mișcarea bienaliștilor.

Deși foaia „Unirea“ a rugat pe bienaliști să absteină de la mișcări în favoarea congruei — totuși pe cum să vede din purtarea bienaliștilor din tractul Dărgii, mișcarea să continue. Fii umiliți de odinioară a Ven. superiorității, acum să revoaltă contra ei — în semn de recunoștință, că i-a luat în sinul său, le-a dat rang și pâine.

Se vede, că între confrății bienaliști există o înțelegere spre o nouă acțiune, cu ajutorul sinoadelor tractuali.

Din aceasta cauză să poate explica, că unul din șefii mișcării a pus chestia pe tapet în sinod, în formă de neîncredere și neglijare a chestiei din partea episcopatului nostru.

Pe cum să știe din istoria bisericii noastre.

Episcopatul nostru, nu ne-a putut opera o îmbunătățire a sortii decât cu provocare la soarta preoției altor confesiuni din patrie. Cine are ceva pricepere poate înțelege, că numai la o egalitate cu preoția altor confesiuni din patrie. S'a putut ridica și congrua gr-cat. Cei mai mașteri fii n-au putut fi tractați deodată în mod excepțional.

Guvernul, la acatolici, a statorit o proporție și guvernul a voit, ca aceea să se practizeze și față de noi. Preoția altor confesiuni e mulțumitoare și îndestulată cu

aceea. Ce vină are Episcopatul nostru, dacă gr-cat. nu li-s'a dat mai mult? O unică vină poate, că s'au înșelat în aceea, pe cari iau primit în cursul bienal.

E adevărat, că confrății bienaliști au avut în biserică unele favoruri cari iau dat a să consideră de fii desmierdați.

Cei mai mulți s'au așezat în parohii unde aveau moșii proprii, parohii de multeori mai bune ca a teologilor. Funcțiuni au avut puține — de aceea ei sau putut dedica cu totul economiei, dedicându-se aceleia, ei cei mai mulți și au întemeiat stări — la cari teologii n'au putut ajunge.

A venit ajutorul de stat. — Și partea cea mai mare li-s'a dat lor.

Acum congruarea nu li să pare, de aceea ștind, că până când și la preoții fără pregătire a altor confesiuni nu li să va regulă altcum congrua, alor nu li să poate schimba, urmăresc alt scop, amânarea rezolvării congruării. De vor dobândi în sinoadele tractuali sprijinul preoției. să vor prezenta la ministru. și sperează, că acela va supune cauza unor nouă desbateri, iar până atunci ar veni la ordine ajutorul de stat de până acum, care le e foarte favorabil.

Deci preoția cu pregătire să aibă prevedere, și să nu cadă în cursă cum au căzut unii din tractul Dărgii, votând cu bienaliștii.

— f —

SPICUIRI.

Cum face proselitism biserica română ortodoxă de aci?

La întrebarea aceasta răspunde într'un chip plausibil pâr. Zehan din Cașva.

Colegii dela „Țara noastră.“ ori cât de mari literați se posează, nu se pot desbrăca de urâta patimă a pismei și răutății bizantine, și deodată se aruncă cu furie asupra preasfințitului Episcop al Oradei, poate pentru că dă de mâncare la 5 studenți neuniți, cari învață la Beiuș.

Il fac slab român, care nu se interesează de nimic cei românesc și național, — deși am putea cita numeroase cazuri contra acestei hazardate afirmațiuni. — și mai presus de toate, că s'a prea împretinit cu catolicii și face proselitism. Am observat de multă vreme, că ortodoxii nostri atunci spun, că nu faci poselitism, când ești indiferent în cele religioase, ori în cazul cel mai rău, când nu crezi nimic.

Părintele Zehan dela Cașva arată însă foarte limpede, cum știu neuniții din Sibiu, să facă proselitism. Scrisoarea e foarte caracteristică pentru stările noastre sociale și religioase. de aceea merită s'o reproducem.

O. R. În Nrul 13 din a. c. al „Țării Noastre“ publicând o corespondență intitulată: Scrisoare din Bihor, în notă rugați pe cetitorii acestei reviste, cari se întâlnesc cu tendințe de proselitism de ori ce fel, ca să le comunice date concrete ca să puteți reglementa pe vânătorii în oprit.

În urma acestei solicitări, și având și altcum intenția a ridica mai cu deadinsul, o atare chestiune ce se petrece chiar în parohia mea, bazat pe imparțialitatea și ospitalitatea On. Redacțiunii, vin a relată următorul caz:

În tractul protopopesc gr-cat. al Reghinului cea mai compactă și cea mai pu-

ternică parohie este Cașva. Înainte cu 7 ani se întâmplă că moare preotul gr-cat. de aci Vas. Pop și fiul acestuia Iuliu Pop, care eră preot într-o comună vecină, fără consensul Consistorului se mută în parohia tătâne-sau. Consistorul îl ia la răspundere și îl admoniază pentru fapta ilegală, însă el se împotrivesc mai departe, pentru care lucru Blajul îl caterisește și destitue. Preotul recurge la Sibiu, unde e primit și denumit de paroh gr-ort. în Cașva, unde nu avea nici un poporean. Aici ridică două bisericuțimuni în Cașva și filia Glăjărie, dar nu-i succede a câștiga proseliți, Sibiuul nu-l mai spriginește și preotul moare după 3 ani de luptă sufletească.

Întreb acum, oare bine a lucrat Consistorul din Sibiu când a primit pe un atare individ reglementat de către autoritatea sa bisericească? Și dacă l-a primit, de ce nu la trimis airea și nu în Cașva, unde e nu avea nici un poporean neunit?

După moartea lui Iuliu Pop, un simplu țaran, lucrător cu palma, fără nici o cultură și dintr-o familie decăzută este trimis de către Consistorul din Sibiu la mănăstirea din Hodoș-Bodrog, unde în timp de 6 săptămâni absolvă și clăsi și bogoslovie și prin actualul Mitropolit, în noua catedrală acum în veacul al 20-lea este birotonit de preot și trimis tot aici în Cașva, spre rușinea neamului nostru românesc și chiar a colegilor săi preoți gr-orientali, cari îl încunjură și se feresc de el.

»Voința națională« — și Uniții.

Sub titlul: Baba Novac și Biserica, „Voința națională,“ ziarul partidului liberal din România, în Nr. dela 8 crt. scrie următoarele șire, pe cari le reproducem, ca o dovadă, că cercurile dătătoare de ton de dincolo sunt în clar cu Unirea și cu netăgăduita ei importanță pentru Români.

Iată ce scrie ziarul liberal:

„Despre Biserică ne spune următoarele: „Este un adevăr de veacuri strălucitor ca lumina zilei, că credința și statornicia în Biserica ortodoxă creștină, a rămas cetatea neînvingătoare a limbii și naționalității române, și că e și azi catena cea mai tare a unității neamului românesc, după toată suprafața pământului.“

„Întrebăm pe d. Baba Novac: Trezirea unei părți din Români din Ungaria la unirea cu Roma, depărtată de naționalitatea românească? Între Români uniți și cei ortodoci, ruptu-s'a „catena“ unității neamului românesc? Pentru cine știe cât de puțin istorie, mi se pare, că e lucru neîndoios, că tocmai unirea cu Roma a dat cel mai puternic avânt ideii naționale românești, deșteptând-o pretutindene cei cari s'au întors dela învățături la Roma.

Pe de altă parte, n'o fi aflat nici atâta d. Baba Novac, că biserica ortodoxă a făcut tot ce a putut, ca să ne slavonească, apoi grecească și rusească și că limba și naționalitatea Românilor s'a păstrat cu totul din alte pricină, măcar că Biserica se înstrăinase?

Fiind așa, trebuie să te cheme Baba Novac și să scrii în gazeta dlui Mihăileanu, ca să arunci în public astfel de neadevăruri resuflate.“

Însămnăm aci, că sub pseudonimul Baba Novac se ascunde un bătrân ortodox, ruginit în idei, — cum îl aprețiază chiar „Voința,“ din articolul căruia „iasă un miros de mușgaiu.“ și care pe vremuri scria în „Vremea“ de mult apusă, cei mai teribili articoli contra bisericii catolice,

Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Dl Prof. Aurel B. Gajia și soția Miți n. Nistor au donat din incidentul sf. sărbători a Invierii Domnului, o sf. Evanghelie în preț de 44 cor. bisericii gr-cat. din Șonfalău.

Vizită. Sâmbătă în 9 c. a vizitat pe Esc. Sa Părintele Mitropolit Episcopul transilvan Esc. Sa Carol Gustav Majláth, însoțit de un canonic dela Pécs.

Din România. Azi Joi se va începe călătoria pe Dunărea MM. LL. Regelui și Reginei. Anume Suveranii vor pleca din București dimineața la Giurgiu, de unde se vor imbarca pe vaporul Ștefan-cel-mare, înainte de amiază, și vor porni în susul Dunării. Vineri 2 Maiu, vor sosi la Severin, de unde se vor duce la Porțile de fier. De acolo vor porni îndărăpt în josul Dunării. Sâmbătă 3 Maiu, înainte de amiază vor sosi la Calafat, iar după amiază vor fi la Corabia. Duminică 4 Maiu, înainte de amiază vor sosi la Oltenița, iar după amiază la Călărași și Ostrov. Luni 5 Maiu, lăcătul regal se va opri înainte de amiază la Cernavoda, iar după amiază la Brăila și Galați. Marți 6 Maiu, Majestatele Lor vor fi la Tulcea, iar după amiază la Sulina. Miercuri 7 Maiu, va fi întoarcerea în susul Dunării, fără vre-o oprire prin porturi, până la Giurgiu, și Joi 8 Maiu, Suveranii vor pleca cu automobilul din portul Giurgiu și vor sosi la București înainte de amiază.

Din Arhidieceză. Preotul Ioan Muntean din Ibișdorful săsesc a fost pensionat. Catihetul din Budapesta Alexandru Rusu a făcut în săptămâna trecută al doilea rigoroz în științele teologice la universitatea din Budapesta cu succes frumos.

Măestrul Iacob Mureșanu, iubitul nostru profesor de muzică, — după cum era de prevăzut, — a fost, recunoscut din partea guvernului, ca profesor de muzică al gimnaziului nostru, fără să i-se mai ceară nostrificarea diplomei dela conservatorul din Lipsca.

Felicitând pe iubitul nostru măiestru, ținem să răspundem și confrăților dela celelalte jurnale, cari ne somau într'una: „Ce zice „Unirea“?”

„Unirea“ n'a zis nimic, convinsă fiind, că profesorul Mureșanu avea să fie restituit în post. Și, mai credea „Unirea“, că o discuție, în publicitate a chestiei, e cu totul inutilă și de prisos.

Hymen. Emil F. Negruțiu și Răfăla Solomon anunță serbarea cununiei lor ce va avea loc Duminică în 24 Maiu n. în Spring.

— Ioan Nemeș notar diplomat din Cianul-deșert și Maria Nicoară din Gheja de Murăș logodiți.

— Diomid Bedeleian învățător și Silvia Nicoară fidanțați.

Advocat nou. Dr. Simeon Chețian, și-a deschis cancelaria advocațională în Agnita.

— Dr. Corneliu Rusu, și-a deschis cancelaria advocațională în Gherla (Szamosujvar).

Cronică literară. La institutul „Minerva“ a apărut tomul II din Operele complete de I. L. Caragiale, cuprinzând Momente, Schițe și Amintiri, un prețios

volum de 432 pag. prețul 2 cor. Cine cunoaște marele talent de scriitor alni Caragiale, acel spirit fin de observație, satira piscătoare și toate calitățile lui de stilist, va saluta cu bucurie apariția acestui tom nou, care și ca executare tehnică e ireproșabil. — Tot în aceeași editură a apărut un nou volum de N. Dunăreanu: Răsplata după titlul primei novele, cuprinde 11 povestiri scoase aproape toate din viața pescarilor dela delta Dunării și din Dobrogea, cari poate, chiar pentru aceasta prezintă mai mult interes, și sunt cetite cu plăcere. O observație se impune: pentru cetitorul nededit cu terminologia pescarilor, foarte multe vorbe nu vor fi pricepute, de aceea ar fi recomandabil să se adaugă la proxima ediție, care va urma de sigur, un mic vocabular explicativ. — Revistele nostre literare de aci: Luceafărul și Familia română se țin la nivel. Special numărul ultim din „Luceafăr“ foarte frumos. Un sprijin mai călduros a tinerei reviste a dlui Bolcaș, se cere pe dreptul, fiindcă număr de număr se dovedește străduință spre progres și de altcum și prețul de 10 cor. cu 2 coale pe săptămână și cu ilustrații, parte originale, e foarte efitin. — In Aurora din America de Nord a început sa apară Catolicul American ca organ al bisericii române gr-cat din statele unite ale Americii de Nord, proprietari: preoții nostri duși in misiune, iar redactor pâr. Dr. Epaminonda Lucaciu.

Examenul de clasă a studenților de pe clasa VIII gimn. din Blaj s'a terminat Marți în 12 a l. c. Miercuri li-s'a publicat rezultatul, care se poate zice în general mulțumitor. Dintre 51 examinați au trecut 48 și astfel acestia toți s'au admis la examenul de maturitate. Doi au picat din câte un studiu, iară unul a fost îndrumat la repetiția clasei VIII. Au trecut examenul de clasă cu *eminență* 4 și anume: Codrea Ioan, Măcelar Alexandru, Roșcău Dumitru și Rusu Octavian; cu *bun* au fost 9: Astăluș Ioan, Bian Eugen, Dănilă George, Lupean Oct. Mioc Ioan, Podoabă Angustin, Rimbaș George, Rus Vasile, Vescan Nicolae. Sâmbătă în 16 c. se încep examenele scripturistice de maturitate, cari durează până Miercuri.

Dare de samă și mulțumită publică. Subscriși în numele comitetului constituit pentru aranjarea concertului împreună cu dans, în a III-a zi de sf. Paști a. c. la Zlagna, ne împlinim o plăcută datorință, când înainte de toate ne exprimăm mulțumita și recunoștința noastră: grupului teologilor români din Sibiu, cari la invitarea făcută — în număr de 14 — s'au prezentat spre a ne face o seară plăcută. La dorința comitetului și a poporului, s'au prezentat în a II-a zi de sf. Paști dimineața, încât în aceea zi a cântat ca coriști în biserica gr-or. iară în a III-a zi în biserica gr-cat. prin ceia ce a înălțat solemnitatea sărbătorii Invierii Mântuitorului. Astfel și-au împlinit o misiune dublă. Invitarea comitetului a avut răsunetul, dorit, inteligența nu numai din jur, ci și din depărtări s'a prezentat în număr considerabil, ba și poporul a fost reprezentat peste așteptare. Cu aceasta ocaziune ne împlinim o plăcută datorință raportând despre rezultatul material și aducând mulțumită sinceră acelor, cari au contribuit la acel rezultat, menționând numele celor cari au suprasolvit. S'a încasat suprasolviri dela Domnii: Victor Dămian 7 cor. Parteniu Duca 5 cor. Iuliu Albini, Ludovic Jurca și Maxim Grecu câte 4 cor.; Pländer Géza 3 cor.; Nicolae Cristea, Ioan Fodorean, Iosif Magda, Olariu Nicolae, Ioan Moldovan, Radu Traian, Ales. Băeșan, I. Lucăcel, Moguț Ștefan, Anton Pop, Camil

Velican, Emil Macsiminian, Szentkirályi Jozsef, Eman. Scrobote, Ioan Tănăsă, Mihail Moldovan, Ioan Paul, Ioan Popa și Nic. Cereșteș câte 2 cor.; Iuliu M. Montani, Dr. I. Recea, Petru Pătrângenar, Valer M. Montani, Ioan Savu, Alex. Rațiu, Nechifor Borzea, Iosif Filip, Basil Popescu, Ioan Olariu, Petru Pătrângenar I. Sim., Pompiliu Popescu câte 1 cor.; Dionisie Jurj și Ioan Cismaș — 50 fl. Bilanțul s'a stabilit:

ca percepțiuni în suma de 353 Cor.
ca erogațiuni în suma de 273 Cor.
resultând venit curat 80 Cor.

Aceasta sumă conform decisului adus să trimită $\frac{1}{2}$ la fondul gimn. din Brad și $\frac{1}{2}$ la fondul ziaristilor și scriitorilor români înființat din incidentul iub. de 70 ani al Gazetei Transilv.

În fine mulțumită deosebită să aduce familielor rom. din Zlagna care au binevoit, pe alumnii tineri — a-i primi din ziua a II-a de sf. Paști cât a petrecut în Zlagna, cu o deosebită ospitalitate. Zlagna, în 5 Maiu, 1908. În numele comitetului. *Iuliu M. Montani*, președinte, *Pompiliu Acelenescu*, notar ad hoc.

Petreckeri. Reuniunea sodalilor români din Sibiu, invită la convenirea socială împreună cu cântări și joc ce se va aranja Sâmbătă, la 3/16 Maiu 1908 în „Unicum“. Corurile se dirigează de dl Candid Popa, învățător la școala de aplicație de pe lângă seminarul „Andreian.“ O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul „Masa învățăceilor meserjași“.

Necrolog. † Octavia Strajanu n. Mihali a repausat, după o scurtă dar grea suferință, în 30 Aprilie v. în etate de 52 ani. în București. O deplâng M. Strajanu soț, Niculae, Vasile, Constantin și Lucilla, fii.

Odihneasă în pace!

Posta Redacțiunii.

Uleișiu. Corespondența D-V. nu se poate publica, deoarece conține lucruri prea personale, cari ar da anză la discuții îndelungate. Veneratul Consistor e competent să se ocupe cu cauze de această natură.

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrurile necesare la edificarea din nou a bisericii gr-cat. din Șelcău (Salkó u. p. Mártonfalva) prin aceasta să recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 600 cor. (adecă șasă sute coroane) la oficiul parohial gr-cat. din Șelcău cel mult până la 31 Maiu n. Duminică înainte, de Înălțare 1908 la 2 oare p. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în conziderare.

Operatele despre acestea lucruri și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobat de Preaveneratul Consistor Mitropolit la 9 Maiu 1908 sub Nrul 3074/908 să pot studia zilnic la oficiul parohial local până la terminul de mai sus, când se va ține licitația minuendă.

Șelcău, la 10 Maiu 1908.

Curatorul bisericesc gr-cat.

(17) 1—1

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

17

Phillis execută un cântec frumos din patria sa.

Dar Octavia eră astăzi prea serioasă, decât se fi aflat plăcere în cântări. De aceea ea dimise în curând pe mica cântăreață și-și exprimă dorința, că vrea se meargă la culcare.

Rabonia o conduse în dormitor, unde fi ajută să se desbrace. După ce luă baia obicinuită, împărăteasa se culcă. Inse somnul nu-i venia!

„Rabonia,” vorbi ea, „somnul fuge de mine. Povestește-mi despre călătoriile tale! Vrei?”

„Cu plăcere, dulcea mea stăpână,” zise Rabonia și-i sărută mâna.

Rabonia a călătorit mult și a văzut multe orașe străine în Azia, a căror frumusețea și splendoare știă s'o descrie tare frumos.

Dar, povestirile acestea încă se sfârșiră și împărăteasa încă tot nu putea dormi.

„Buna mea,” zise ea cu blândețe și-și puse mâna cea moale pe capul Raboniei, „câtă osteneală îți dai pentru mine!”

„O, stăpână,” vorbi Rabonia mișcată, „de ași putea face și mai mult pentru tine. Crezi tu, că ași fi uitat, cum m'ai liberat din mâna negustorului celui crud, carele mi-a bătut spinarea până m'a făcut sânge și — a voit să mă necinstească. Viața mea, stăpână, îți aparține ție!”

Ea o spuse aceasta așa de simplu și sincer, încât împărăteasa deveni mișcată.

„Ah,” zise Octavia, „nu vorbi despre asta! A fost întâmplare numai, că treceam peste piață și am văzut, cum erai maltrată.”

N'a fost întâmplare,” zise Rabonia îngândurată și adause încet: „A fost voia lui Dumnezeu!”

„Ce se fac, ca să-mi treacă timpul, până ce-mi va veni somnul? — Adă-mi ceva de cetit! Inșă nu filozofi de aceștia, cari se tot ceartă! Alceva!”

Rabonia se depărtă în grabă și se reîntoarse cu mai multe pergamente.

„Stăpână,” vorbi ea rugător, „Grecii și Romanii ți-i-am cetit deja pe toți. E permis să-ți aduc ceva nou?”

„O epopee? Ori o dramă? De cine?”

„Nici una dintre acestea! Ascultă, stăpână!”

Și Rabonia luă unul dintre pergamente și ceti. Eră epistola apostolului Paul către Corinteni.

Rabonia alese pasagiul acela, carele descrie într'un mod atât de mișcător iubirea creștinească, și este balzam vindecător pentru o inimă rănită.

Ea ceti cu voce lină și blândă:

„De ași vorbi în limbile oamenilor și îngerilor, și iubire n'ași avea, ași fi ca o aramă sunătoare, sau cîmbal răsunător.”

„Și de ași avea darul profetiei și ași ști toate misterele și toată cunoștința, și de ași avea toată credința, că pot se mut și munți, iar iubire n'ași avea, n'ași fi nimic.”

„Și de ași împărți toată avuția mea săracilor, și de ași da corpul meu să-l arză, iar iubire n'ași avea: nu mi-ar fi de nici un folos.”

„Iubirea este îndelung răbdătoare, și este binefăcătoare; iubirea nu pismuește; nu se trufește; nu se îngâmfează.”

„Nu se poartă cu necuviință; nu caută ale sale; nu se întărită; nu gândeste răul.”

„Nu se bucură de nedrept; ci se bucură de adevăr.”

„Toate le suferă, toate le crede, toate le speră, toate le rabdă.”

„Iubirea nu încetează niciodată...”

„Oprește, buna mea,” o întrepruse aci împărăteasa agitată. „Mai cetește aceasta încă odată! Oh — e așa de frumos... așa de dulce...”

Rabonia îi implini dorința și Octavia repetă încet fiecare cuvânt. Ea își acoperi ochii cu mâna, ca și când ar fi voit se alunge toate celelalte impresii și se păstreze numai cuvintele aceste escelente.

„Iubirea toate le suferă, toate le crede, toate le speră, toate le rabdă...” șopti ea încântată.

„O, bună Rabonia, cetește-mi încă odată pasajul acesta!” se rugă ea.

Și Rabonia ceti pasajul de două, de trei ori.

„Cât de frumos este” vorbi tinăra princesă. „Cât de mult mă restaurează.”

„Iubirea nu încetează niciodată...” ceti Rabonia și împărăteasa repetă cuvintele cu voce tare.

„Acum cetește mai departe, Rabonia!” Aceasta ceti:

„Căci nu cunoaștem decât în parte, și nu profetăm decât în parte; iar când va veni desăvârșirea, atunci nedesăvârșirea va dispărea.”

„Căci acum vedem, ca prin oglindă în enigmă; dar atunci față către față.”

„Acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște, pe cum sunt cunoscut.”

„Și acum rămân credința, speranța, iubirea, aceste trei: iar cea mai mare dintre aceste este iubirea!”

Rabonia împătură pergamentul. Ochii ei înotă în lacrimi.

„Buna mea,” vorbi încet princesă, „cea din urmă n'o înțeleg! Dar tot atâta! Cu atât mai îmbucurător este pasajul prim. Cine este acela, care a scris aceste cuvinte de aur? Vorbește!”

„Se nu te superi, stăpână, el este unul dintre cei ce se țin de învățătura cea nouă, și pe cari îi numesc Nazarineni.”

„Un Nazarinean?” întrebă Octavia mirată. „Asta ar fi dar una dintre învățăturile lor? Cu adevărat, mari cuvinte sunt aceste! Nici unul dintre înțelepții și filozofii noștri n'au scris vreodată astfel de adevăruri sublime. Am făcut rău, că m'am interesat așa puțin de învățătura aceasta.

Imi voi repara însă greșala! Măne chiar! — Zici, că un Nazarinean a scris aceasta! Numele său?”

„Paul!”

„Cum, Paul acela, care a fost adus ca prinsoner din Ierusalim la Roma? Acela care predică publice noaua sa învățatură, despre a cărei vorbire se povestesc minuni, și cătră care aleargă în cete poporul și chiar soldații?”

„Același, stăpână!”

„O — și eu ași vrea să-l aud! Poate că el va fi instare se vindece dispoziția mea bolnavă, sau să-mi aline durerea. Chiar măne-l vei conduce la mine, auzi, Rabonia?”

„Cu bucurie, dragă stăpână.”

„Cum așa, cu bucurie?” întrebă împărăteasa devenind atentă.

„O, stăpână,” suspină Rabonia, „el este fratele meu. Pentru că eu sum o creștină, și noi toți ne numim frați și surori.”

„O creștină — tu?” întrebă împărăteasa frapată. „Până acum am auzit numai rău despre ei! Și tu totuși ești așa de bună, așa de răbdurie, așa de blândă. Să mă fi informat oare rău?”

„Ne calumniază — ori nu cunosc învățătura noastră, stăpână,” vorbi Rabonia.

„Posibil, vorbi împărăteasa gânditoare „Și voi vă și iubiți unul pe altul, cum trebuie să se iubească la olaltă frații și surorile?”

„Mai înainte de toate iubim pe Dumnezeu; aproapele nostru îl iubim ca pe noi înșine!”

„Multe nu înțeleg încă din cele ce mi-le spui, dar aceea una... aceea una... o, aceea e sublim!... Mai cetește-o încă odată, Rabonia! — Sau nu, îți mulțumesc, vreau s'o cetesc eu însumi. Dă-mi pergamentul!”

Rabonia desfăcu scrisoarea dinaintea împărătesei și aceasta ceti cuvintele încet, meditănd, odată, de două ori, de trei ori — de zece ori.

„Acum însă culcă-te, scumpa mea,” vorbi Octavia după ce ceti prima oară epistola. „Trebuie, că ești tare ostentă!” Ea-și puse mâna pe obrazii sclăvei și îi netezi cu tândreță. „Dormi în pace, credincioasa mea!”

Rabonia își lipi buzele pe mâinile cele albe ale stăpânei sale, apoi se așeză pe pernele ce erau așternute la picioarele patului împărătesei. Inșă ea nu dormi. În continuu îi curgeau lacrimile. Erău lacrimi de cea mai dulce bucurie, pentru fericirea, de a fi putut aduce mângâiere stăpânei sale.

Octavia inșă cetia și cetia! Și cu cât cetia mai de multeori, cu atâta devenia mai pătrunsă.

În colțul pergamentului ea găsi câteva cuvinte scrise de o mână neîndemânică: „Fără de Hristos, viața este un misteriu întunecat, lucrul o povară, moartea o ursită desperată.”

Ea clătină încet capul. „Asta iarăși n'o pricep. Inșă eu vreau lămurire! Lămurire!”

Și ea receti din nou pasajul sublim despre iubire.

Candela își revărsă lumina cea blândă peste fața rumenă a nobilei martire; mâinile

ei țineau încă și acum pergamentul cu cuvintele binefăcătoare și recreatoare.

Când în sfârșit somnul se așeză pe pleoapele ei ostenite, ea mai șopti cu un suris dulce: „Iubirea toate le suferă, toate le crede, toate le speră, toate le rabdă...”

„Iubirea nu încetează nicicdată...”

(Va urma.)

Doze poezii înădite de a lui Cârlova.

Cu trei ani mai înainte am tipărit un studiu amănunțit asupra poetului Vasile Cârlova,¹⁾ și în anexele acestui studiu am publicat toate poeziile sale, câte am putut să le adun, și câte erau, până atunci, mai mult sau mai puțin cunoscute literaților noștri.

Aci s'a dat prima colecție a poeziilor lui Cârlova mort în floarea vârstei sale, pe care foarte puțini dintre oamenii noștri de litere îl cunosc, sau au vrut să-l cunoască, mai de aproape.

Cărticica fu întâmpinată bine și rău, ca în genere orice carte românească.

De-o parte au venit cuvinte de laudă, ca celea eșite din condeiul dlui Ioan Agârbicean,²⁾ iar de alta, critica aspră, în care mai departe s'a avântat dnul George Bogdan-Duică.³⁾

Dnul Bogdan-Duică, în senzul cel mai rău al cuvântului, m'a dat gata.

Pe un șir de pagini,⁴⁾ muncite, a spus multe adevăruri, care le recunosc, și a scos la iveală un număr frumos de informații istorice-literare, privitoare la scrisul lui Cârlova, pe care eu, în Blaj, din bibliotecile noastre, sărace și nearanjate, nu puteam să le am, în vreme ce dsa, care trăiește și scrie în București, eră totdeauna în stare să le afle în Biblioteca Academiei, unde umblă în fiecare zi.

Dar critica dlui Bogdan-Duică, cu toate calitățile acesteia înalte, este nedreaptă, și atât de pătimasă, cât nu-i mai lipsea alta decât fraza frumoasă din cenzorul Cronicei lui Șineai: „Opus igne, auctor patibulo dignus.”

Chiar pentru aceea, n'am reagat.

Când apăruse, în toamna anului 1905, critica dlui Bogdan-Duică asupra cărticicii mele, bine înțeles, nu cunoșteam motivul, care-l îndemna pe recenzentul meu erudit să ieasă în lume cu o critică atât de grozavă despre o lucrare, care întreagă eră vrednică, după dsa, să fie sacrificată, ca și când dsa și-ar fi uitat, că asupra vrăbiilor nu să impușcă cu tunul!

Mai târziu însă am aflat, care este îndemnul criticii dsale zdrobitoare. Adecă dsa încă voia să iasă cu poeziile lui Cârlova, pe cum a și eșit, la anul.⁵⁾

Când ajunse la mine publicația dlui Bogdan-Duică, socoteam să aflu măcar vre-o poezie nouă, necunoscută.

Dar m'am înșelat.

Căci dl Bogdan-Duică n'a dat absolut nimic mai mult din Cârlova, decât să cuprindea în cărticica mea fără pretenție, pe care o scărmanase.

Ba încă s'a arătat și cu mai puțin, întrucât a lăpădat dela activul lui Cârlova poezia *Chemarea Patriei*, care mi-a imputat-o ca una dintre cele mai mari greșeli a cărticii mele, măcarcă „ași fi putut găsi și criterii interne, și externe, care să mă facă neîncrezător”, și să nu descoper pe autorul în Cârlova, ci să-l caut în autorul anonim al poeziei *Trei Panduri*, care mai întâiu s'a publicat în *Poporul Suveran* dela 11 Septembrie 1848, redactat de N. Bălcescu, D. Bolintinean, Grigore Alexandrescu, P. Teulescu, A. Zanne și C. Boliac.

Dl Bogdan Duică însă de data aceasta a greșit.

Dsa, „juducând pe cei *Trei Panduri* după idei, stil și metru, bănuia că autorul este Dim. Bolintineanu,” de altă parte concede și hipoteza, că „s'ar putea bănui și o colaborație a poezilor grămădiți în redacția Poporului.”

Oricine putea să fie mai curând autorul *Chemării Patriei*, numai Cârlova nu, pe care îl credea, că „este în tot cazul exclus,” deoarece poezia să afla în studiul meu, care eră iarăși cu orice preț de sacrificat altor dis manibus.

Și ca să fie dl Bogdan-Duică și mai mult în drept, a lovit nu numai în mine, ci și în cel dela care am luat *Chemarea Patriei*, în dl Nicolae Țincu, care a publicat-o într-un articol frumos al său, despre Cârlova, eșit în *Revista Nouă*.¹⁾

N'a știut însă dl Bogdan-Duică un lucru, care eră și mai ușor, și mai vrednic de încredere, decât oricare din coniecturile dsale, cu care umpluse aproape două pagini în critica ce mi-a făcut.

Anume n'a știut, că în familia lui Cârlova mai este și azi o hârtie, cu câteva cuvinte scrise încă dela 1890, de un nepot al său mort la 1905, și reținute din cele ce i-au transmis acestuia tatăl său Costache Cârlova, fratele mai mare al poetului nostru.

Pe baza acestei hârtii, strănepotul de frate al poetului nostru, dl George C. Cârlova, i-ar fi spus cu plăcere dlui Bogdan-Duică, aprigului meu recenzent, că să află în rătăcire, pecum mi-a intimat și mie, că „afirmațiunile dsale nu sunt în acest caz întemeiate.”²⁾ Și i-ar mai fi spus chiar și locul unde mai întâiu s'a înșirat supt condeiul lui Cârlova în versuri puternice *Chemarea Patriei*: la Zorești în județul Buzeu, unde eră via părințească, și unde poetul petrecea toate tomnile cu fratele său Costache.³⁾

Și nu eră lucru greu, să afle dl Bogdan-Duică adevărul cu privire la autorul *Chemării Patriei*.

Dsa, foarte ușor putea să știe, că pe dl George C. Cârlova, care numără, poți să-l afli ori în București, ori în com. Nișcov (județul Buzeu) Vila Werei.

Dar n'a făcut-o, — și a făcut rău deoarece la dl George C. Cârlova mai află

¹⁾ *Revista Nouă*, an. VI, 1894, Nr. 10, pag 361—363.

²⁾ Scrisoarea dlui George C. Cârlova către Dr. Ioan Rațiu, de dato Nișcov 1905, 10/23 Noemvrie

³⁾ Scrisoarea dlui George C. Cârlova, mai sus citată.

și alte lucruri, la care le putea lua mult folos, ca să fie colecția poeziilor lui Cârlova, ce o da în volumul dsale, mai bogată decât pe care am dat-o eu cu un an mai înainte.

Poetul nostru Vasile Cârlova, avu fără îndoială, un activ mai mare pe terenul poeziei decât cel cuprins în cartea mea și în volumul dlui Bogdan-Duică. Dar foarte multe din poeziile sale au fost pierdute de către prietiniții săi, date fiind de Costache Cârlova, pentru a le publica, dar mai toate au rămas fără a vedea lumina publicității.¹⁾

Totuși între hârtiile familiei s'au mai găsit încă două poezii, până acum nepublicate și necunoscute de nimeni.

Una dintre acestea poezii, scrisă la 1829, poartă titlul: *Parapon*,²⁾ și este aceasta:

Parapon.

Blăstămat să fiu în lume,
Să n'am parte de-ai meu nume,
De-oiu mai dă vre-un crezământ
Sau temei de voiu mai pune
Pe-al femeii jurământ! —

Ele știu a să preface,
Fac, când vor, război sau pace,
Râd, sau plâng cu meșteșug;
Sun prietene cu lumea,
Dară nu au prieteșug! . . . !

V. Cârlova, 1829.

Aceea, care a inspirat aceste versuri pline de mahnire și ironie, lui Vasile Cârlova, o fost doamna Lahovary, mama miniștrilor Alexandru, Iacob și Ioan Lahovary.³⁾

Ceealaltă poezie, care s'a mai aflat din versurile lui Cârlova, este fără titlu și fără dat, și este scrisă în formă poporană. Aci poetul își plânge țara, cu aceeași dragoste și durere de Român adevărat, care o aflăm și în celelalte poezii patriotice ale sale. Fiind, pe cum am spus, și aceasta nepublicată până în prezent, o dăm în întregime, după copia ce mi-a comunicat-o dl George C. Cârlova, deodată cu *Paraponul*. Ea este următoarea:

Frunză verde de alună,
Săracă țara Română,
Mult e' dulce și blăjină,
Dar de Turci n'are odihnă,
Nici de Turci, nici de Tătari,
Nici de Nemți, nici de Muscali,
Nici de nimeni din prejur,
Căci cu toți îi cat cusur.
Unii vor s'o pungăsească,
Alții vor s'o cucerească. —
Căci la toți le stă în gând
Ăst popor plăcut și blând.
Numai Francii ne doresc
Binele nostru obștesc. —
Ce folos că sunt departe,
Munți și ape nedesparte.
N'avem dar alt de făcut
Pentru sfântul nostru scut
Decât rugăciuni la Cer
Să ne dea brațe de fer.
Și cu ele să luptăm,
Pe dușmani să-i alungăm
Din moșia strămoșească
Și din țara Românească;

¹⁾ Scrisoarea dlui George C. Cârlova mai sus citată.

²⁾ *Parapon* mahnire, plâns, nemulțumire.

³⁾ Scrisoarea dlui George C. Cârlova mai sus citată.

¹⁾ *Vasile Cârlova*. 1809—1831. Studiu istoric-literar. Blaj, 1905, 73 pag. 8°.

²⁾ Vezi *Unirea* din 1905 Nr. 23 dela 10 Iunie, pag. 188—189.

³⁾ Vezi *Sămănătorul* din 1905 Nr. 39 dela 25 Septembrie și Nr. 40 dela 20 Octomvrie.

⁴⁾ Pag. 705—710, și pag. 732—734.

⁵⁾ Vezi N. Niculeanu, *V. Cârlova și C. Stamatii*. Publicație îngrijită de G. Bogdan-Duică București 1906, pag. 137—153.

Unde alții să nu fie
Stăpâni pe-a noastră moșie
Decât numai noi Români
Cum fură 'n trecut străbunii. —

V. Carlova.

Socot, că am făcut un lucru bun, scotînd la iveală și pe aceste două poezii a lui Carlova, pe cari biografii sau criticii săi din viitor le vor putea întrebuița cu folos.

Păcat că s'au risipit încă multe, câte au ajuns în mâinile prietenilor, și nu le-au publicat.

Prof. Dr. Ioan Bațiu.

Bibliografie.

A apărut:

„Luceafărul“ Nr. 9—10, are următorul sumar: Oct. Goga. Prăpastie (poezie). — C. Sandu-Aldea. Dora Prigoreanu. — Victor Eftimiu. Icar (poezie). A. Lupeanu-Melin. Dela noi. — V. Demetrius. Sonet (poezie). — G. Murnu. Expoziția anuală a „Tinerimii artistice.“ — Ecaterina Pitiș. În codru (poezie). — Al. Ciura. Aduceri aminte. — B. Lăutarul. Din trecutul muzicii noastre. — I. U. Soricu. Sara (poezie). — Caton Theodorianu. Sângele Solovenilor. — Mihail Lungianu. La răvășit. — * * * Academia română. O. G. și A. Tăslăuanu Synnöve Solbakken de Björnsterne Björnson (trad.). — Dări de seamă. Două romane (M. Sadoveanu, Însămnările lui Nic. Manea, C. Hodoș, Martirii) Teatru german (G. Hauptmann. H. Sudermann și E. von Wildenbruch). — Cronică. Fetele Brașov. Conferințele dlui Dr. Valer Brănișco. Un martir al

hărniciei. Dicționarul limbii române. Frumusețea cărții. Din Germania. Știri Poșta redacției. Ilustrațiuni: N. Vermont, Hristos consolator. G. Murnu. Făt frumos. Ip. Strâmbulescu, În așteptare. Fr. Storek, Portrete. Kimon Loghi, Prințesă bizantină. N. Vermont, Pe iarbă. Șt. Luchian, Peisaj. Ip. Strâmbulescu, Țigăncușe. N. Gane. G. Pătrașcu, În amurg (studiu.) D. D. Mirea, Studiu de copil. C. Brâncuș, Bust. C. Artachino. Desen. Membrii noi ai Acad. rom.: A. Bârseanu. Duiliu Zamfirescu.

„Sădirea și cultivarea viei“

de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* vol. II. *Tradițiunea și Biserica*, de Dr. Vasile Suciu, profesor de teologie.

Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fil. porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție respnz.: Augustin Gruția.

Cel ce dorește să aibă
RACHIE

— ieftină, —

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

— CARTEA —

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 6—10

Sgârciul

durere de stomac, scaunul prea des să vindecă numai decât prin folosirea pilulelor laxative Rebarbara-Elsa, pilule a lui Feller 6 cutii, 4 cor. franco să-le comandăm dela Eugen V. Feller, Stubica Centrale ● 28 (cott. Zagrab) Laczi ●

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

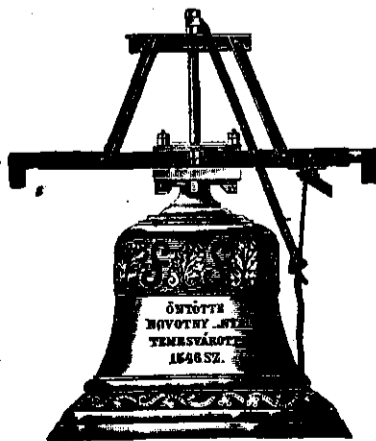
(27) 38—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(28) 38 - 52

» întemeiată la anul 1868 «

Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

● ● asupra vieții omului ● ●

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix. asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendinui: capitale asigurate asupra vieții:

95,816.412 coroane.

9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viața 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.